

VEČERNI LIST

Cene po pošti:
za celo leto . R 50'—
za pol leta . R 25'—
za četrt leta . R 13'—
za 1 mesec . R 4'50
Za Ljubljano mesečno 4'50
Prednatisvo in upravn.:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uradn. telefon št. 99

Posamezna številka 30 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 30 vln.

Neiskrenost v pogajanjih.

Absolutizem — edini cilj vladnih strank.

Položaj, kakor ga je ustvarila v državi sedanja demokratično-socialistična vlada, je neizdržljiv. Ljudska nevolja proti samopašnemu režimu sedanjega vladarja je postala tako splošna, da je vlada iskala sredstev, kako bi se mogla v javnosti zagovarjati, da je vse poizkusila za izboljšanje položaja, pa ni uspela. Na odločne proteste parlamentarne opozicije je začela pogajanja, pa je pri pogajanjih stavila take pogoje, da jih noben demokratično misleči parlamentarec ne more sprejeti. Na tem svojem stališču je vztrajala in v bistvu ni ničesar popustila. Javnosti je pa skušala nametati v oči peska, da zato ne popusti, ker hoče v najkrajšem času volitve. Opozicija jih tudi hoče v najkrajšem času, zahteva pa, da je sedanji začasni parlament zbran do razpisa volitev, da se volivni red sprejme v zbornici in ne oktobra, in da parlament kontrolira vlado do novih volitev. V dveh do treh tednih ne bo volitev, ker je to nemogoče in iz vladnih krogov se ve, da se pred majnikom sploh ne morejo vršiti,

tudi ako se jutri parlament razpusti in bi ostala sedanja vlada na krmilu.

Ko je opozicija samo zaradi resnega notranjega in zunanjega položaja države popustila več kakor bi smela in se je za pogajanja začel aktivno zanimati sam regent, so vladne stranke stavile kot pogoj za sporazum zopet nove zahteve, katerih pri regentu niso navedle in ki pomenjajo za opozicijo novo izzivanje.

Istočasno smo v vseh demokratskih listih čitali poročila, iz katerih je zvenela samo ena želja, da ne pride do sporazuma in če se sedanja vlada, ki je izgubila regentovo zaupanje, ne more držati, naj pride »nevtralna« demokratična vlada, ki bo pod drugo vladno firmo nadaljevala herostratsko delovanje sedanjega vladarja. Ko so se pogajanja definitivno razbila, se je »Pravda«, oficijozno vladno glasilo, brez vsakega zadržanja načeloma izrekla proti koncentracijski vladi. Zakaj so se potem pogajali in trdili, da so za sporazum in za koncentracijo? Tako hočejo vladne stranke javnost voditi za nos!

Sladkor židom.

Belgrad, 12. februarja. »Beogradski dnevnik« poroča: »Pasha je, židovska Velika noč, in naši židje so se obrnili na ministra prehrane, Bukšega, da jim nakupi tri vagona sladkorja za njihov veliki praznik. Šef sladkornega oddelka v ministertvu je odobril vse tri vagona... Pasha je postaranska stvar. Glavna stvar je, da se nahajajo v Belgradu slabotni in bolnički vseh ver in njim bi bilo najprej treba dati

sladkorja, ker čakajo oni na ta sladkor kot na zdravilo. Gospod minister Bukšeg ima besedo, on naj izpregovori o tem sladkorju za Pasho, če nima slučajno kos sladkorja v ustih.«

Tako ta belgrajski list. Mi pa pomnimo: Judje so po vseh mestih Jugoslavije; povsod bo zanje dosti sladkorja. Proletarska deca in bolnički pa so po zaslugi socialističnega ministra še sedaj brez sladkorja.

Mednarodno razsodišče.

LDU, Lyon, 13. februarja. (Brezlično.) Iz Kodanja se poroča: Na poziv nizozemske vlade se sestanejo v kratkem v Haagu danski, norveški, švedski, švicarski in nizozemski pravni izvedenci, da prouče vprašanje mednarodnega sodnega dvora. Namen tega sestanka je predvsem, stvoriti s pomočjo primerjanja in razmotrivanja posameznih projektov, ki so jih zamislili razni strokovnjaki drugih držav, enoten osnutek za permanenten mednarodni sodni dvor, kakršnega predvideva člen 19 pogodbe o zvezi narodov. Konferenca izvedencev iz gori navedenih držav se prične v ponedeljek, dne 16. t. m. v mirovni palači v Haagu. Elaborati te konference se bodo predložili generalnemu tajništvu zveze narodov.

Slezvig — danski.

LDU, Lyon, 13. februarja. (Brezlično.) Iz Kodanja se poroča: Pri seji danskega ministrskega sveta, ki se je vršila v sredo, je imel kralj govor, v katerem je izrazil svoje veselje zaradi rezultata ljudskega glasovanja v severnem Slezvigu ter želel dobrodoščilo Slezvičanom, ki se vračajo zopet k materi zemlji Danski. (Slezvig je po vojski l. 1864 Danski oropala Prusija. Sedaj je ljudsko glasovanje sklenilo, da se Slezvig zopet vrne Danski.)

Venzelos na potu.

LDU, Lyon, 13. februarja. (Brezlično.) Venzelos je v sredo zvečer odpotoval iz Aten preko Tarenta v Pariz in London.

Turki koljejo kristjane.

LDU, Lyon, 13. februarja. (Brezlično.) Iz Carigrada se poroča: Britanski general Milner je naznanil vrhovnemu britanskemu komisarju v Carigradu, da je v okolici Konie v Mali Aziji po derviših nahajališča mohamedansko prebivalstvo masakriralo kristjane.

Bankerot liberalne in socialistične demokracije.

Trojica srbskih komunistov je bila pri voditelju jugoslovanske liberalne demokracije in ministru notranjih zadev g. Svetozaru Pribičeviću, pri katerem je intervenirala zaradi komunističnih Radniških Novin, ki so zadnji čas vsled cenzure istotako bele in lisaste kakor »Večerni List«. Minister Pribičević je med drugim rekel komunistični trojici:

»Glasom poročil, ki jih imam, vaša stranka (v Srbiji) hitro raste, vaše komunistične ideje se brzo širijo. Vi v vašem »domu«, na vaših zborovanjih in predavanjih imate, posebno poslednji čas, tudi preveč revolucionarne govore. Vi propagirate krvavo revolucijo, polom današnjega družabnega reda, prevzeta oblasti v svoje roke in izvedenje proletarske diktature in komunizma. Z ozirom na razmere, ki vladajo v naši zemlji in na dogodka, ki se odigravajo v svetu, z ozirom na uspeh, rdeče vojske v Rusiji, vam mi ne moremo več dovoliti, da tako tudi dalje delate in take izraze uporabljate. Ako se ne pokorite naši naredbi, vam bomo zabranili vsa zborovanja, razpustili vse vaše organizacije, pozapri vse one, ki bodo tudi nadalje v svojih govorih uporabljali take izraze... Prej se vam je dovoljevalo, da revolucionarno pišete in govorite, ker je bila to samo teorija, brez vsake nevarnosti za današnji red. A danes stoji stvar drugače. Teorije, katere ste razglašali, se danes prevajajo v življenje in današnjemu redu preti nevarnost. Zato se mora podvzeti vse, da se zabrani

širjenje vaše propagande. Za to bomo upotrebili i policijo i žandarmerijo i vojsko in vse, kar nam je na razpolago.«

Tako je govoril voditelj demokratov Pribičević, kojega stranka je po izjavi ministra Kristana najbolj sorodna naši social-patriotični. Mogoče se bodo besede Kristanovega tovariša v kabinetu g. Pribičevića zdele liberalni buržoaziji in social-patriotom zelo energične, odločen mahljaj z železno roko; a tega tudi ne bodo mogli trditi, da so modre in dostojne človeka, kojega pristaši nazivajo tudi državnika.

Tudi mi ne odobravamo krvave revolucije, ne diktature, ne moralnega, ne policijskega, ne vojaškega terorja, a naše mnenje je, da je zraven slabih strani, kakor so imenovane, toliko zdravega jedra v komunističnem programu, da se ne da ubiti ne s policijo, ne z žandarmerijo in ne z vojsko. Proti boljševizmu se morajo podvzeti popolnoma druge mere, nego si mislita Pribičević in Kristan. Zdravo jedro boljševiškega programa je treba v našem zakonodajstvu uresničiti, potem se ne bo boljševikom ne drugemu ljudstvu želelo po diktaturi, terorju in krvi.

Veliko nezadovoljstvo med ljudstvom je treba razumeti in ga odstraniti stvarno, s poboljšanjem razmer, ne pa s Pribičević-Kristanovimi sredstvi, s policijo, žandarji in vojsko. Draginja razmer, pomanjkanje je tu, na drugi strani vojni in predvojni milijonarji, korupcije, politični teror, vse to razburja ljudstvo. Stranke, ki si ne znajo drugače pomagati kakor z žandarji in vojsko, so doigrale svojo ulogo. Nezmožne so za vsako reformno delo v človeški družbi. Pribičevićeve besede pomenijo popoln bankerot združenih liberalnih in socialnih demokratov v naši domovini.

Vzгляд.

Še vedno mnogi ne razumejo, zakaj se služkinje organizirajo. So dobre, krščanske gospodinje, ki menijo, da se služkinjam povsod tako godi kakor pri njih. Te čisto upravičeno ne morejo razumeti, zakaj služkinja ni več zadovoljna z dosedanjim družinskim razmerjem, marveč hoče pravnega razmerja. Res je težko to gospodinji, ki je služkinjo smatrala za del svoje družine, skrbela za njo in jo tudi gmotno podpirala.

Ni pa povsod tako. In ni vedno kriva le služkinja. Mnogokje vlada na videz pravo družinsko razmerje. Ko pa pride preizkušnja, se razgrne ves bedni položaj služkinje in njenega brezpravnega razmerja. Vzгляд!

Te dni leži v bolnici hudo bolno dekle, ki je 10 let služilo pri isti družini. Služila je zvesto in pošteno; sicer bi 10 let ne bil vstrajala. Ko je obolela, je dobila hudo vročino nad 39 stopinj. Obležala je v svoji sobici, prepuščena sama sebi. Od 6. ure zvečer do drugega dne do 9. ure zjutraj nihče domačih ni prišel k njej pogledat, nihče je ni prašal, če kaj želi. Od 6. ure zvečer do 9. ure dopoldne ni dobila nobenega okrepčila. Ko so za njen položaj zvedele druge tovarišice, so ji prišle pomagat, da se je oblekla in da so jo odpeljali v bolnico. To je zgled ravno iz teh dni, ko se na obeh straneh toliko povdaja družinski značaj poselske službe. In takih vzgledov imamo še dovolj. Kje je tu tisto lepo družinsko razmerje? Družinsko razmerje nalaga gospodinjam pravice do poslov, a tudi tem pravicam odgovarjajoče dolžnosti. Toda premnogo modernih

dam pozna le svoje pravice, za dolžnosti pa niti ne ve.

Ni čuda, da moderni svet pozablja na dolžnosti. Vse stremi in hrepeni po lagodnosti, po življanju. Vsakdo se rajši poslužuje pravic, ko da bi mislil na dolžnosti. Poselsko vprašanje je le odsvit splošnih socialnih razmer. In vzgled bolne ter zapuščene služkinje je le en dokaz več, kako moderna meščanska družba splošno ceni človeka, ki nima nič, ki je njegova naloga le, služiti drugim. V moderni družbi je vedno manj krščanskega pojmovanja, vedno manj umevanja za ljubezen do bližnjega, ki mu je treba sreči, četudi je le služkinja. Tega duha niso zanesle v svet služkinje. Njihov greh, ki jim ga danes očitajo, je le ta, da hočejo svoje razmere izboljšati. To je mogoče storiti le s organizacijo.

Res je, da se tudi organizacija lahko zlorablja. Toda v sedanjih zahtevah služkinj ni ničesar, kar bi žalilo čut pravičnosti. Naj bi vse dobro misleče gospodinje s krščanskim srcem umevale, da vzgled, ki smo ga navedli, ni osamljen, da je organizacija naperjena proti krivici in zlu, ki izvira iz nekrščanskega duha sedanjega dobe. Kdor pa tega noče priznati ter noče videti v služkinji človeka, ki ima dušo in srce, ta ne razume naukov, ki jih je učil po načelih krščanske ljubezni in pravice naš oče Krek.

Politične novice.

+ »Naprejeva« filozofija. »Krščanska vera in druge, ki so zidale na misteriju, (pravilno: misterijel) ne da bi vpoštevale razmere (pravilno: razmer; slovnic!) na zemlji, so morale prej ali slej postati bankrotne... In če ne bi bil socialističen (pravilno: socialistični!) nauk zasnovan na drugačni filozofiji, kakor so zasnovani nauki raznih cerkva, to je na metafizični mestu materialistični podlagi, bi doletela socializem neizogibno enaka usoda.« — Dvomimo sicer, ali člankar, ki tako sovraži slovnic, ve kaj je metafizika. Prosimo člankarja, naj nam pojasni sledeče: Cela vrsta socialističnih znanstvenikov, (med njimi tudi g. Prepeluh v svojih »Socialnih problemih«) je priznala, da je cel ustroj današnjega življenja in moderne kulture prepleten s krščanskimi elementi in nerazdružljiv s krščanstvom. In vi trdite, da je krščanstvo bankrotno! Vsak človek, ki ima zdravo pamet vam bo tudi povedal, da je krščanstvo največja moralna energija, ki drži ljudi in ustvarja socialno družbo. Nauk, ki se odpove tej moralni energiji, ki jo celo hoče uničiti, je nujno antisocialen. Tak nauk je marksizem starejše šole in zato se najboljši socialistične glave obračajo od njega. Samo naša socialna demokracija podeduje vedno 50 let poznejše ideje nemških sodrugov in je že vsa osivela v službi Svobodne Misli, o kateri pravi Prepeluh, da je »v bistvu kapitalistična!«

+ Evangelij razveljavljen. Glasilo socialdemokratskih kapitalistov je razveljavilo krščanski evangelij. Ta dogodek se je izvršil čisto enostavno. En sam zmešan stavek v še bolj zmešanem članku je dosegel to. Kristanovo glasilo pravi namreč: »Socialisti namreč vedo, da objemlje socialistični nauk le evangelij, podan na prižnici, ki nima v življenju nobene veljave.« Tako »Napreje!« Ko bi se kapitalisti držali evangelija, pa bi ne bilo socialnega vprašanja, pa bi ne bilo krivic in ne bede. In socialisti so tisti, ki pomagajo kapitalistom razveljavljati nauk evangelija. Zato tudi mi pravimo z »Naprejem«, da svobodni »socializem ni beseda, ki dela čudeže«. V svojem boju proti evangeliju bi bili lahko vsaj malo bolj duhoviti, modri in manj zmedeni.

+ Kramarjeva trgovinska politika. Belgrajski listi pišejo: Odslek za prehrano

Banata, Bačke in Baranje je vplačal preko ministrstva trgovine 1.250.000 avstrijskih kron za nakup prehranjevalnega blaga. »Politika« dodaja: Interesantno bi bilo poznati, kakše prehranjevalne predmete nam je mogla dati gladna Avstrija.

— Kam plovemo? »Narodno Delo« piše v uvodniku: »Namesto spomenikov pomirjen velikanom in obsodbe povzročiteljem nepotrebnih narodnih žrtv vstajajo piramide protislovij. Tako-le: notranji minister očita belgajskim boljševikom, da je to vsekakor manj, nego ko je on, minister, porušil parlamentarizem in ustavo. Nihče nima več sramu. Profesor prirodopisja sprejme službo agrarnega poverjenika v Bački; tu jemlje zemljo Srbom ter jo daje Mažarom in Švabom — vse v imenu pravice. Upravitelja nekega zagrebskega kina so postavili za komisarja nad sekvestriranimi milijoni Gutmanovega premoženja. Povsodi norčevanje iz strokovnega znanja, vse gori do ministra. Ko so ministru za šume, Kristanu, izjavili inženirji, da so lokomotive, ki jih je on kupil, zanič, tedaj je on apeliral na sklep ministrskega sveta kot na strokovno inštanco — kar? Vse gre nazaj, kakor bi bili v Jugoslaviji razum oblekli narobe.« Kdo je povzročil to — ne rečemo žalostno, ampak sramotno stanje v Jugoslaviji? Tisti, ki so v Jugoslaviji, katero je s svojo krvjo ustvarilo ljudstvo, nepozvani sedli za mizo in začeli igrati nesramno igro: za svojo oblast so vrgli na kocko obstoj države in dobrobit ljudstva. A ljudstvo je samo potrpežljivo, ni pa topo — noče se mu smrti, ampak življenja in svoje težke priporočene svobodne domovine si ne bo dalo uprati. Njegova desnica se že trese v težko zadržani jezi — pasji bič bo skoro zaplesal po plehkih nesramnih samozvancev za vladno mizo.

— Kdo bo plačal? »Narodna Politika« piše v uvodnem članku o današnjem težkem položaju naše države in pravi med drugim: »Naš finančni položaj je usoden. Vlada, posamezni ministri in pokrajinske vlade trošijo denar brez vsakega ozira na državni proračun, ki sploh ni ne obstoja; državni dohodki so vedno manjši. Novi davki, ki bi mogli preprečiti pretečo katastrofo, se ne razpisujejo, ker zakonodajnega zbora, ki bi to mogel storiti, ni. Če se spomnimo ogromnih deficitov v državnih proračunih Nemčije, Avstrije, Češke in Poljske in pomislimo na to, da pri nas sploh nihče ne ve, koliko v resnici izdajamo, potem moremo trditi, da je finančno vprašanje za nas najresnejši problem.« — Tako brezvestno gospodarijo demokratje in socialisti v naši državi. Za ljudstvo je vprašanje to: Kdo bo plačal za to svinjsko gospodarstvo? Ali sedanji samopašni ministri in njih kapitalistični podporniki, ki se danes na državne stroške maste, ali pa široki ljudski sloji, kakor vselej? No, kadar pride ljudstvo do besede — in prišlo bo čisto gotovo! — bodo dajali odgovor tisti, ki danes pijejo in ne vprašajo, kdo bo plačal, oziroma mislijo, da bo že plačalo dobročutno ljudstvo. Topot si ljudstvo ne bo dalo potegniti kože čez glavo, topot bodo že morali poravnati račun tisti, ki jedo in pijo. O tem naj si bodo že sedaj na jasnem, da kesneje ne bo prevelikega razočaranja.

Dnevne novice.

— Zaročil se je g. Srečko F. Kristan, učitelj, z gđco Francko Mencinger v Radovljici.

— Za proslavo 350. obletnice Gubčeve smrti. 15. februarja se 350tič povrne dan, odkar je umrl mučeniške in junaške smrti kmetijski kralj Matije Gubec. V Ljubljani se je ustanovil odbor za Gubčev spomenik. Le-ta je objavil poziv na vsa narodna društva, naj ta dan proslave z akademijami in nabiranjem prispevkov za spomenik. Tudi šole naj bi ta dan posvetile spomenu Matije Gubca in priredile predavanja o njem. V istini je prišel čas, da se jugoslovansko ljudstvo oddolži tudi spomenu tega svojega junaškega sina, ki je prestal mučeniško smrt za njegovo osvoboditev iz tlačinskih verig.

— Bankirstvo. Hrvatska trgovska in obrtna banka se je te dni ustanovila v Sarajevu. Delniška glavica znaša 3 milijone kron. Predsednikom je bil izvoljen sarajevski odvjetnik dr. Ivan Pavičič, podpredsednikom veletržec Anton Wolfgram ml. Banke rastejo ko gobe po dežju.

— Pomanjkanje stanovanj v Belemgradu. Beograd je štel pred vojno 90.000 prebivalcev, danes jih šteje okoli 150.000. Med vojno niso zidali novih hiš, nasprotno je bilo v bojih porušeni ali poškodovani na stotine hiš. Še danes stoji 750 hiš praznih, ker so jih poškodovale granate in še niso popravljene. Razen tega je mnogo zgradb zasedla državna uprava za svoje urade. Tako da znaša danes v Beogradu deficit na stanovanjih okroglo 17.000 stanovanj ali 4250 hiš.

— Šola za otroške strežnice otvorijo meseca marca tek. leta v Anini otroški bolnišnici v Gradcu. Šola traja eno leto in sprejemajo vanjo žene in dekleta v starosti 20—30 let. Pouk je popolnoma brezplačen, samo za oskrbo se plača prvega pol leta po 100 K na mesec. Podobna šola bi bila tudi v Jugoslaviji nujno potrebna!

— Školja Loka. Naša organizacija se lepo razvija. Na socialnem polju zlasti marljivo deluje skupina J. S. Z. in pa dobrodelni odsek, ki skuša omiliti žalostno stanje nižjih stanov, kateri trpe zlasti sedaj v dobi romanja prehranjevalnih ministrov in vsled španske bolezni, ki zelo razsaja, občutno pomanjkanje. Na kulturnem polju pa dela naše izobraževalno društvo, ki z lepimi predstavami vabi nešteto udeležencev k poštenu zabavi. V nedeljo uprižori zopet novo šaloigro s petjem: Čevljarbaron, na pustni torki pa burko: Trije ptički. Ob tej priliki bodo nastopili tudi naši vrli Orli in Orlice z izbranimi vajami in skupinami. Vsi prijatelji dobrodošli!

— Javna varnost v Sarajevu je postala zadnji čas javna nevarnost. Tatvine, ropi in umori so na dnevnem redu. Sedaj namerava policija reorganizirati stražno službo na ta način, da uvede po mestu stalne letече patrulje.

— Pridelava tobaka. Vodstvo državnih monopolov je sklenilo, da se pridelava tobaka v naši državi zviša na 10 milijonov kilogramov.

— Ljubezniva bratranca. Pred ljubljanske deželno sodnijo se je razpravljalo o sledeči obtožbi: Janez Vidic se je 16. novembra zvečer pri odhodu iz gostilne Lovšeta v Seneberjeh prerokal s svojim bratrancem Janezom Kosom, ki je Vidica enkrat ali dvakrat udaril; Kos pa trdi, da ga je Vidic dvakrat vrezal z nožem. Sodišče je obsodilo Vidica zaradi pretečenja silobrana v en mesec zapor.

— Valute na zagrebški borzi dne 11. februarja: Dolarji (100) 12.300 K; marke (100) 185 K; lire (100) 700 K; leji (100) 200 kron; rublji (100) 138 K; franki (100) 926 kron; dinarji (100) 397 K; češke krone (100) 140 K.

Ljubljanske novice.

lj Iz gledališke pisarne. Slavno občinstvo blagovolji vzeti na znanje, da se repertoar v sledeči izpremeni: V soboto dne 14. t. m. se ne vrši »Boheme« za abonement A kot je bilo včeraj objavljeno v časopisih, temveč se vrši »Rusalka« na abonement A.

lj »Bratec in sestrice«. Jutri popoldne peljite svoje otroke k predstavi v »Ljudski dom«, kjer bodo igrali rimsko pravljico s petjem in godbo v petih slikah »Bratec in sestrice«, ki vsebuje mnogo lepih, bajnih slik iz življenja otrok in njih sanj. Vstopnice se prodajajo kot po navadi (v trafiki gospe Modicove in v prodajalni Nove založbe).

lj Šolska izpričevala so se razdelila danes po ljubljanskih šolah. Vsekakor važen dogodek za mlado, učečo se človeštvo, ki se zgodi le dvakrat na leto. Pred šolami stoje v gruči in se pomenkujejo, pomenkujejo se na cestah, na ulicah in trgih, gledajo v usodepolni papir, ugibljejo in sodijo na različne načine. Tu pa tam pade kakšna obsodba tudi na profesorje, ki ne delé svoje pravice nikoli tako, da bi bilo vsem prav; priznati, da je kdo zaslužil slab red, je vselej težko; kisli obrazi, ki tiho razmišljujejo s papirnatim dokazom svoje lenobe v žepu, se zaklinjajo, da se jim godi neljuba krivica in da se bodo — ne maščevali, ampak poboljšali. Čas zaceli vsako rano, istotako tudi dijaško; izpričevalo bo izginilo iz spomina, utis bo pobledele, pridni ostanejo pridni (ne vedno!), lenuhi bodo ostali to, kar so bili, do prihodnjega trdnega sklepa, da se bodo poboljšali, če tudi se jim godi krivica. Vendar se nam je zdelo, da smo videli na cestah več veselih kot kislih obrazov, vsaj videti je bilo tako, če ni bilo hinavščine v njih.

lj Telefonska zveza z Belgradom je bila sinoči pretrgana, kakor običajno takrat, ko bi javnost rada iz Belgrada kaj izvedela. Hvala Bogu, današnja »Jugoslavija« ima vključ temu tri dolga »izvirna poročila« iz Belgrada, znamenje, da njeni informatorji ne poznajo nobenih ovir. Njihovi telegrami in telefoni gredo tudi preko raztrganih žic. Le škoda, da niso novi.

lj Posledica sedanjih krutih razmer. Ljubljanska deželna sodnija je razpravljala te dni o sledeči zadevi: A. K. je meseca decembra, ko je služila v trgovini Bohuslava Cvančarja v Ljubljani, brez dovoljenja vzela svojemu gospodarju fotografirane plošče, dopisnice in otroške cucelne, v vrednosti 214 K; njena mati M. K. je pa od svoje hčere ukradene reči prodajala. Prvomestnik svetnik Nagode A. K. »Kaj vam je prišlo v glavo, da ste to storila?« — »V sili sem bila.« — »Koliko plače ste imela?« — »280 K mesečno.« — »Koliko časa ste pri Cvančarju?« — »Služila sem tri leta.« — Mati pripozna, da je prodajala, kar je hči prinesla domov. Zagovornik obtoženke dr. Furlan: »Kar je storila A. K., je le posledica krutih razmer. Če človek nima tega, kar potrebuje, da živi, ker ne more živeti od zraka, ni čuda, da krade. Tisti gospodar, kateri noče, da se mu krade, mora plačati svoje ljudi. Ali je mogoče živeti z

280 kronami mesečno v časih, ko stane par čevljev 500, obleka pa 1000 K? V tem slučaju gre za eksistenčen boj in ne za zloben namen.« Sodišče je prisodilo A. K. in materi M. K. 5 tednov težke ječe.

lj Tovarišja »starega cugfirarja« pred sodiščem. Detektivni kolodvorske policijske ekspoziture so pod vodstvom svojega šefa Ljubiča aretirali v vojaških lopah na glavnem kolodvoru šest brezposelnih »ptičkov«. Poizvedbe, katere so bile zelo vztrajne in naporne, so dognale sledeči dejanski položaj: Leonard Ripka iz Voloske, Tomaž Hofer iz Šmarja pri Knittelfeldu in Martin Cimerman so v Rudniku ukradli 3 kokoši; Ripka in Hofer pa v deželni bolnici 8 kokoši. Ripka in Pečnik sta na glavnem kolodvoru v Ljubljani ukradla tudi vrečo pšenice; Ripka in Hofer z Ljudevitom Šuštarjem v Iliriji eno konjsko odejo; Pečnik pa na Zidanem mostu eno pelerino. Ukradene kokoši je prodajal Ljudevit Šuštar, Tomaž Hofer je pa pod pretežvo, da je italijanski begunec, dasi ni, izvalil pri nemškem konzulatu v Ljubljani 40 kron podpore, pri dravski diviziji pa odprto povelje za brezplačno vožnjo, katerega pa ni rabil, ker mu je g. Ljubič prečrtal račun; tudi »ljubljanska srajca« Ljudevit Šuštar si je pod pretežvo, da je nemškoavstrijski državljani, izposloval pri nemškoavstrijskem konzulatu 40 K podpore. Prvomestnik senata svetnik Nagode Cimermanu: »Vi ste »cugfirar«, zakaj vam tako pravijo?« — »Ker sem bil pri vojakih »cugfirar.« — »Kaj delate in kje stanujete?« — »Prosim, ne stanujem nikjer.« — »Torej danes tu, jutri tam.« — Prvomestnik Ripki, ki je iz Voloske: »Zakaj ne greste v Volosko?« — »Ker so Lahi tam.« — »Zakaj krade?« — »Prišel sem iz ruskega ujetništva in nisem imel nič jasti.« — Prvomestnik Hoferju: »Zakaj ne greste domov?« — »Ich verstehe nichts slovenisch.« — Prvomestnik nemško: »Kaj delate tu, če ne znate nič slovensko?« — »Ker tam, kjer sem doma, ni nič jasti.« — Prvomestnik »cugfirarju«: »No, zakaj ste šli na Rudnik?« — »Mladici so me spravili s seboj, »enmal« pijan sem pa tudi bil.« — Sodišče je obsodilo Leopolda Ripko na 8 mesecev težke ječe, Tomaža Hoferja v 1 leto težke ječe, Ivana Pečnika v 3 mesece strogega zapor, Ljudevita Šuštarja v 10 mesecev težke ječe in Martina Cimermana v 2 meseca strogega zapor.

Razne novice.

r Poletni čas na Francoskem. Dne 14. t. m. uvedejo na Francoskem zopet poletni čas t. j. pomaknejo kazalce na urah za eno uro naprej. Poletni čas bo trajal do 25. oktobra.

r Ne v Ameriko! Tako svare nemški listi svoje ljudi in opozarjajo na skoro nepremagljive težave, ki čakajo na vsakega nemškega izselnika v Združenih državah. Tu — piše izselniški list »Übersee« — zaničujejo vsakega Nemca, pa naj bo še tako sposoben. Da, ravno njegova sposobnost je Nemcu tu dvakratno zlo, ker ga zavist ameriškega delavca neizprosno preganja na vsakem njegovem koraku. Maloštevilna nemška podjetja so itak prenapolnjena z delavskimi močmi, a v naprej se delavnih ozir. službenih pogodb glasom zakona ne sme sklepati. Samo tisti, ki najde zaščito pri popolnoma zanesljivih in dobrih znanih ali sorodnikih, sme tvegati izselitev v Ameriko, a tudi ta mora biti pripravljen, da si bo mogel le z največjim naporom vseh sil zagotoviti obstoj.

r Ameriške zaloge živil. Dočim je v Evropi tekot vojne kmetijstvo propadlo, je Amerika neizmerno dvignila svoje poljedelstvo in živinorejo. To ji je bilo mogoče vsled prostranosti svojih polj in pašnikov, vsled umnega, vsa tehnična sredstva v največjem obsegu uporabljujočega obratovanja, slonečega na mogočni denarni sili ameriškega velekomercialca. L. 1910 je bilo posejanih s pšenico 18.5 milijona hektarov, l. 1919 pa že 19 milijonov hektarov; l. 1910/11 so pridelali 17 milijonov ton pšenice, l. 1919/20 pa 30 milijonov ton. Od tega potrebuje Amerika približno 17 milijonov ton zase. Od lanskega pridelka imajo še poldrugi milijon ton pšenice, od letošnjega bo ostalo 13 milijonov ton. Potemtakem imajo Združene države danes 14.5 milijona ton odvišnega žita, kar bi z vrhano mero pokrilo potrebinsko stradanje Evrope. Podobno je razmerje v živinoreji. Število glavne živine se je začelo vojne v Združenih državah zvišalo za četrtno, število molznih krav pa za več nego 13 odstotkov. L. 1914, so Združene države izvozile 325.000 ton mesa, l. 1918 pa 1.325.000 ton. Brazilija se je začela pečati z izvozom zmrazjenega mesa še-le v vojnih letih, pa je že v prvi polovici 1917. l. izvozila 35.000 ton mesa. Gospodstvo nad mesnim trgov celokupne Amerike je v rokah čikaškega mesnega trsta, ki je zgradil velikanske zmrazovalnice, ki so tačas do vrha napolnjene z mesom, Amerika ima torej dovolj živil, da bi z njimi nasitila Evropo. Toda Evropa nima dobrega denarja, da bi z njim plačala živila; njen kreditni sestav je v polomu. Zato nam Amerika

svojih žitnic in mesnih zalog ne odklene. Ameriški kapitalist pač ni dvignil živčne produkcije zato, da bi nasitil lačne evropske želodce, ampak da bi napolnil svoje brezdanje blagajne.

Tržič. Z vsi silo so se vrgli socialisti na delavstvo, hoteč ga prignati v rdeči tabor. V pondeljek so izvalili na shod predilničarje in jim žugali, da ne bodo dobili dela, ako se ne organizirajo pri njih. Socialisti preskrbeli bombaž in s tem omogočili obratovanje tovarne. Zastopnika J. S. Z., ki je hotel podati izjavo za organizirane delavce v naši skupini so odslovili, ne da bi ga pustili v dvorani, češ da v njegovi navzočnosti ne morejo zborovati. Znanilci Kryštufek, ki je svojo ljubezen do delavstva kazal svoječasno s tem, da je oblikoval delavke z najgršimi psovskimi in jih šikaniral na vso moč, je po stari navadi napadal duhovnike. — Na isti način so razbili naslednji dan strojarje in čevljarje ter jih z groznimi hoteli spraviti v svoja društva. Pametnih delavcev ne bodo pregovarjali, le bojazljivce in nevedne je mogoče preslepiti. Kako dolgo bo trajalo to promene pričakovati nobene dote.

r Avstrijska vojska. V bodoči avstrijski vojski bo moglo dobiti službo komaj petina poklicnega vojaštva iz prejšnje avstrijske armade. Strokovne organizacije iščejo poti, kako bi ostale 4 petine spravile do kruha v civilnih poklicih. — V bodoči avstrijski vojski bo imel vojak previco do vse preskrbe v vojašnici (in nemerne plače), oženjeni in vdovci z otroci bodo pa mogli stanovati izven vojašnice in bodo dobivali stanovanjsko doklado. Plača bo znašala za navadnega vojaka po številu službenih let od 225—255 K mesečno. Po devetih službenih letih dobi navaden brambovec odpravnino 40 K vsak mesec dovršene službe.

r Čudna bolezen v Oklahomi v Ameriki. Zdravniki državnega kemičnega urada so stali 12. jan. pred uganko globoke skrivnostne bolezni, ki je postala naenkrat epidemična v Skitook, v kraju, ki šteje dva tisoč prebivalcev. Umrle so že tri ženske in dva možka in več kot 500 ljudi je bolnih. Uvodna analiza vode je pokazala, da ni voda primerna za življenje. Žrtve so loti najprvo driska, nakar sledi neprebrava v zvezi s simptomi, ki so slični onim kolere. Zdravniki so ugotovili, da so prav posebno dovzetni za bolezen možki in mladi ljudje.

r Policija v ženskih krilih. »Times« poroča, da je danes nad tretjina petrograjske straže sestavljena iz policajk. No, sijo dolga modra krila in imajo na desnih ramih vštiti črki G. M., kar pomeni »gorodskaja milica« (mesta milica). Policistke hodijo le po dve in dve. Preko ramena jim vise kratke, lahke puške in so baje preveč dobro disciplinirane. Dela nimajo preveč. Tolpe se ne zbirajo več po cestah, ker vsak se rajši skrije ali beži; tatvin pa tudi ni.

r Pleša bo izginita. Plešastih možkov je vedno več. Koliko skrbi, težav, stitnosti pa tudi stroškov je združenih s plešo. Vsa sredstva proti pleši so bila doslej brezuspešna. Ameriški zdravnik dr. Kromerjev pravi, da pride čas, ko bo las na moški glavi popolnoma zmanjkalo. Lasje so le nepotrebni preostanek iz prvotne glaveve dobe. Tekom tisoč let bodo vsi naši potomci brez las, lasje na glavi se bodo smatrali za nekaj divjaškega, za ostank barbarizma. — Tudi ta je ameriškan!

r Srbska ženitnina. V Novem Sadu se je te dni poročila hčerka tamošnjega bogatega posevnika Milana Pejića s sinom edincem veleposevnika Budišina iz Kikinda. Ženin se je s 75 svati pripeljal v Novi Sad s posebnim vlakom. Poročal je niški škof Dositej, ki je bil navzoč tudi na svatov. Nitritni, na kateri je bilo okroglo 150 svatov. Naslednji dan sta se novoporočenca s svati odpeljala v Kikindo s posebnim vlakom. Ženitnina se je vršila po častljivih starih šegah.

Primate tatu!

Ali ga že imate? Morda želite vedeti vsebino? Taka-le je:

1. Primate tatu!
2. Ali ste prijeli pravega?
3. Perejo se!
4. Pa vendar!
5. Da se razumemo!
6. Dobrota je s'rola.
7. Rešena uganka.
8. Kdaj bo fletno na svet!
9. Farovž ali oštarija?
10. Stara pesem.
11. Ljudstvo moje...
12. Kje je torej tat?

Knjižica se dobi v Ljubljani v jugoslovanski knjigarni in v prodajalni K. toliškega tiskovnega društva za ceno 2 K.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.